

ALİYƏ MUSAYEVA

AMEA Naxçıvan Bölməsi

E-mail: aya.musali@yahoo.com

NƏSİMİ DİLİ PROFESSOR YUSİF SEYİDOVUN ARAŞDIRMALARINDA

Professor Yusif Seyidovun yazıçı və dil problemi istiqamətində apardığı araşdırmalarda böyük ideallar şairi İmadəddin Nəsiminin bədii irsi xüsusi yer tutur. Alim bu sahədə araşdırmalara 1968-ci ildən başlamışdır. Sonralar bu sahədəki dərin tədqiqatların nəticəsi olaraq alimin 1996-cı ildə böyük elmi əhəmiyyətə malik olan irihəcmli "Nəsimi dili" adlı monoqrafiyası meydana çıxdı. Bu monoqrafiyada böyük söz ustasının ədəbi dilimizin inkişafı tarixindəki xidmətləri ətraflı şəkildə tədqiq olunmuşdur. Məqalədə professor Y.Seyidovun bu əsəri əsasında XV əsr Azərbaycan poeziyasının nümayəndəsi kimi İmadəddin Nəsimi və ədəbi dilimizin tarixində onun yeri və rolu məsələləri tədqiq və təhlil olunmuşdur.

Açar sözlər: *Nəsimi, şeir, Azərbaycan klassik ədəbiyyatı, ədəbi dil tarixi.*

Professor Y.Seyidov Nəsimi sənətini hərtərəfli şəkildə tədqiq etmiş və irihəcmli "Nəsimi dili" monoqrafiyasını ortaya qoymuşdur (6, s. 5-266). Bu əsərin "Nəsiminin əsərləri Azərbaycan ədəbi-bədii dilinin tarixi abidəsi kimi" qismində Y.Seyidov şairin dilini müxtəlif yönərdə incələməkdən başqa, feili tərkiblərdən danışaraq diqqəti mühüm bir məqama çəkir: "Bu tərkiblər şairin şeirlərinin dilində öz qrammatik ekvivalentlərini (budaq cümlələri) inkar etmir. Nəsiminin dili bu cəhətdən də tədqiq oluna bilər. Burada budaq cümlələrinin ayrı-ayrı növləri forma və əlaqələnmə qaydalarının kamilliyi və müxtəlifliyi ilə diqqəti cəlb edir" [6, s. 25-26]. Beləliklə, Y.Seyidov Nəsiminin dili ilə bağlı yeni araşdırmalara istiqamət vermişdir.

Qeyd edək ki, görkəmli dilçinin 1986-cı ildə "Ədəbi tənqid və bədii dil" adlı monoqrafiyası nəşr olunmuşdur. "Ədəbi tənqid və bədii dil" əsərində alim əsas diqqəti klassik ədəbiyyatımızın araşdırılması və nəşrinin dövlət əhəmiyyətli bir məsələ kimi ortaya qoyulmasına yönəldir və bu sahədə xeyli iş görüldüyündən danışır. Y.Seyidovun həmin kitabında gedən "Klassik irs qayğıları" adlı bölmə Azərbaycan ədəbi dilinin orta dövrünü əks etdirmək baxımından maraqlı qaynaqlardan biridir [5]. Bu bölmə giriş xarakterli təxminən dörd səhifəlik yazıdan başqa, üç hissədən ibarətdir:

1. Nəsiminin əsərləri Azərbaycan ədəbi-bədii dilinin tarixi abidəsi kimi;
2. "Aldanma ki, şair sözü, əlbəttə, yalandır";
3. Ədəbi şəxsiyyət və dil.

Alim Azərbaycan xalqının öz zəngin ədəbi irsinə sahibliyini alqışlayır: "Azərbaycan dilində ilk yazılı ədəbiyyat nümunəsi kimi bizə çatan, şair Əlinin "Qisseyi-Yusif" poeması, Qazi Bürhanəddinin lirikası, Şəmsin "Yusif və Züleyxa", Yusif Məddahın "Vərqa və Gülşar" poemaları, Həqirinin Azərbaycan dilində ilk "Leyli və Məcnun" poeması, Kişvərinin Azərbaycan dilindəki "Divan"-ı, Əmaninin və Sadıq bəy Əfşarın şeirləri, Məhcür Şirvaninin "Qisseyi-Şirzad" poeması, eləcə də azərbaycanca yazıb-yaradan başqa sənətkarların Azərbaycan dilində olan əsərlərinin nəşri ədəbiyyat tarixi üçün nə qədər əhəmiyyətlidirsə, ədəbi dil tarixi üçün də o qədər faydalıdır" [5, s. 211].

Y.Seyidov adabi dil tariximizdə mövqeyi olan bir sıra söz sənətkarlarının bədii irsinin ya yarımqıç çap olduğunu, və da heç çap olunmadığını nəsr problemlərindən hesab edir. O, Şah Qasım Əhvərın külliyyatı, Əhməd Təbrizinin "Əsrarnamə"si, Əssar Təbrizinin "Məhr və Müştəri"si, Kişvərinin fars dilində "Divan"ı, Arif Ərdəbilinin "Fərhadnamə"si və Saib Təbrizinin üç yüz min beytdən ibarət şeirlərinin hələ də nəsr edilməməsinə bir işdəki çatışmazlıqlardan biri olduğunu göstərir. Alim bu problemlər içerisində başqa bir diqqətədayar problem görür ki, bu, klassiklərin elmi irsinin çapa hazırlanması zəruriliyidir. Bundan başqa, Y.Seyidov bir və ya bir neçə şeiri bəzə məlum olan şairlərin əsərlərinin toplanıb nəsr olunmasını da aktual məsələ kimi irəli sürür. Burada söhbət Əvhədinin (Maragəli Əvhədinin adı son nəşrlərdə Əvhədi kimi verilir – A.M.), Şeyx Məhəmməd Şəbüstərinin, Əssar Təbrizinin sənətkarlıq, ədəbiyyat və dilçilik görürlərindən gedir. Ümumiyyətlə, Y.Seyidov çox diqqətli araşdırmaçı kimi klassiklərimizin elmi irsinin çapını həmişə vacib məsələ kimi ortaya qoymuşdur. O, dilçilik və pedaqogika tariximizin yaradılması imkanını elmi irsəndə istifadə ilə bağlayır. Klassik irsə münasibətdə Y.Seyidovun məsələlərə dərinəndən müdaxiləsi diqqətli həmin dövvrə qədər çap olunmuş əsərlərin də çoxunun yenidən nəsrini məsələsinin zəruriliyinə yönəldir. Alim bunun səbəbi kimi sözügedən əsərlər içerisində mükməllə nəşrlərin azlığını və həmin əsərlərinin əksəriyyətinin nadir nüsxəyə çevrilməsini qeyd edir: "Tərcümə əsərlərinin bir çoxunun orijinala yaxınlığı və poetik səviyyəsi müasir oxucunu təmin etmir. Bələ əsərlərin yeni, daha mükməllə tərcümələrinin etmək vaxtı çoxdan çatmışdır. Azərbaycan dilində yazılmış klassik əsərlərin geniş elmi-tənqidi mətnləri də nəşrlərini gözləyir" [5, s. 213]. Y.Seyidov dünya klassiklərinin iki yüz cildliyində Azərbaycan klassiklərinin əsərlərinə də yer ayrılmasını ədəbiyyatımıza verilən dəyər kimi yüksək qiymətləndirir. Y.Seyidovun "Klassik irs qayğıları" əsərinin əvvəlində bahs etdiyi yuxarıdakı təhlillərindən başqa, ayrı-ayrı hissələr verilməsəydi də, alimin giriş xarakteri daşıyan yazıları müstəqil elmi məqalə kimi dəyərləndirilməyə layiqdir. Bələ ki, problemlərin qoyuluşu və təhlili bu fikri söyləməyə imkan verir.

"Ədəbi tənqid və bədii dil" monoqrafiyası ümumi məzmununa görə klassik Azərbaycan adəbi dilini müəyyənləşdirməkdə layiqli mənbələrdən biridir. Bu kitabda gedən – "Nəsiminin əsərləri Azərbaycan adəbi-bədii dilinin tarixi abidəsi kimi" məqaləsində dilimiz XIV-XV yüzillikdəki vəziyyəti haqqında bitkin təsəvvür formalaşır. Nəsimi Azərbaycan mədəniyyətində mühüm yer tutan tarixi şəxsiyyət, dilimizin fədaisi kimi təhlil edilir. Professor Yusif Seyidov yazır: "Nəsiminin şeir dili bir sıra cəhətlərdən görə tamamlanmış, yüksək səviyyəli adəbi-bədii dil nümunəsidir. Bu bədii dil nümunəsi şairin əsərlərinin hamısına eyni səviyyədə öz əksini tapmışdır" [5, s. 214]. Tədqiqatçı Nəsiminin dilini şair haqqındakı araşdırmaların əsas problemi kimi ortaya qoyur, onun dilinin təmsalində Azərbaycan poeziyası dilinin fars-ərəb dilləri ilə yanaşı qoyulması və Şərqdə böyük şöhrət tapması məsələlərini ön plana çəkir. "...bu dildə (Azərbaycan dilində – A.M.), sözün geniş mənasında, yazıb-yaradan ikinci bir görkəmi (şairimiz bəzə məlum deyil. Nəsimi azərbaycanca şeirin əsaslarını qoymaqla, bu sahədə ilk ciddi addım atan və Azərbaycan dilinə yüksək poeziya dili hüququq verən ilk böyük sənətkar olmuşdur" [5, s. 214]. O, Azərbaycan şeir dilini irəli apararı, ərəb-fars izafətlərinin qarşısına milli söz birləşmələrini çıxarıarı qiyamətli sənətkar idi. Əsərin başqa bir hissəsində də Y.Seyidov Nəsiminin Azərbaycan adəbi-bədii dilinin inkişafında rolunu yüksək qiymətləndirir: "Nəsimi yaradıcılığı ilə başlanarı, Nəsiminin işləyib kamilləşdiriyi, yüksək səviyyəyə qaldırdığı adəbi-bədii dil özündən sonrakı poeziya dilinə, bununla da, ümumən, Azərbaycan adəbi dilinin inkişafına güclü təsir göstərmişdir" [5, s. 218]. Bizcə, Nəsiminin dili haqqında ən düzgün elmi qiymət professor Y.Seyidov vermişdir.

Y.Seyidov İ.Nəsiminin dildə adi faktlar kimi görünən sintaktik vahidlərdən hələ XIV yüzillikdə adəbi dilimizin bugünkü tələbləri səviyyəsində işləmə qabiliyyətindən danışıq, bu baxımdan, sual cümlələrinin indi bəzə məlum olan bütün formalarınəndən istifadəni mühüm üslub keyfiyyəti hesab edir: "Sual cümlələrinin cavab almaq məqsədi ilə deyil, nə isə demək məqamında işlədilməsi, naqli cümlələrin emosional ekvivalenti kimi istifadə edilməsi adəbi dilin, xüsusən, onun bədii üslubunun inkişafı ilə bağlıdır" [5, s. 216]. Y.Seyidovun Nəsimi dilini morfologiyası ilə də yüksək inkişaf mərhələsində olan mükməllə adəbi dil kimi dəyərləndirməsində əsas məsələ sözlərin dəyişməsi, sözlər arasında əlaqə vasitələri və sözyaratma üsullarının bütöv bir sistem halında olmasındadır. Böyük alim Azərbaycan dili feillərinin təkmil müstəqil şəkildə deyil, həm də köməkçi mövqedən çıxış edərkən ərəb və fars sözləri ilə leksik-sintaktik vahidlər yaradaraq "mümfəil olmaq", "batil olmaq", "faş qılmaq", "şərə düşmək", "faş etmək", "bədən eyləmək" kimi dil vahidləri haqqında son dərəcə mükməllə və yerində deyilməsi fikirləri ilə insanı heyran edir: "Gəlmə sözlərin milli feil qoynuna bu qədər məhrəbanca qışla bilməsi ancaq müəyyən inkişafın nəticəsində ola bilər, ilk mərhələdə, başlanğıcda bu qədər təbii görünmə bilməzdi" [5, s. 217]. Buradakı dil vahidləri haqqında "məhrəbanca qışla bilmək" sözləri elmi üsluba bədii dil elementlərinin keçməsi faktı kimi çox möhtəşəm səslənir.

Y.Seyidov İ.Nəsiminin dili ilə bağlı araşdırmasında şeirin tələblərinə baxmayaraq, çox möhkəm və qaydalı söz sırasını görür, bu faktın yazını Nəsimi dilini deyil, bütövlükdə Azərbaycan adəbi dilini səviyyələndiriyini düşünür və həmin fikri xarakterik dil materialları ilə əsaslandırır. Alimin Nəsiminin dili haqqındakı fikirləri adəbi dilin təyini ediciliyi baxımından da çox sanballıdır. Məsələn, araşdırmada aşağıdakı kimi mükməllə fikirlərin çoxluğu diqqətə çəkir: "... Nəsiminin dilinin elmi-tarixi baxımdan həqiqi tədqiqi şairin dil-üslub dairəsindən çıxıb, dövrün adəbi dilini öyrənmək üçün tarixi yazılı abidə rolunu oynayar. O, əslində, öz əsərində də əvvələ keçir və əvvəlki əsərlərdə Azərbaycan adəbi dilinin müəyyən inkişaf yolu keçməsi haqqında gümanı təsdiq edir" [5, 217].

Bədii üslubda müxtəlif sənətkarların bir-birindən təsirlənməsi təbii hadisələrdən biridir və bu təsirin hansı şairdən qaynaqlanması onun sənətkarlıq səviyyəsinin yüksəkliyindən xəbər verir. Bu mənada, Şah İsmayıl Xətai, Həbib, söz mülkünün sultanı Füzuli kimi böyük sənətkarların Nəsimi təsirinəndən qurtarmaması həmin məsələ ilə bağlıdır. Mütəxəssislər bu siyahıya M.P.Vaqif də daxil edirlər. Burada, sözsüz ki, əsas rol söz oynayıq, sözün yaratdığı təsir heç bir təsirlə müqayisə edilə bilməz. Yəqin ki, buna görə söz yaşayışın bünövrəsi, dünyanın başlanğıcı hesab edilmişdir. Y.Seyidovun Nəsiminin dili ilə bağlı araşdırması şairin dilindəki bir sıra leksik-grammatik faktların arxitektə prosesinə mürəkkə qalsa, da, həttə bəzi grammatik formalarda dəyişikliki özünü göstərsə də, XIV yüzillikdəki Azərbaycan adəbi dilinə xas olan bir çox mühüm xüsusiyyətlərinin indi də davam etdiyini, çağdaş dilimizin Nəsimi dili ilə bağlılığını təsdiq edən mükməllə qaynaqlardan biridir. İ.Nəsimi özündən sonra böyük bir poetik yolun açılmasına imkan yaratmış və beləliklə də, adəbi dilimizdə böyük bir inkişaf dövrü başlanmışdır. Müxtəlif tarixi mərhələlərdə dilimiz Nəsimi dilinin təsirinəndən azad ola bilməmişdir. "Bu mərhələlərin əzəməti, meydana gətirdiyi yeni adəbi dil qolları, adəbi dilin formalaşmasında poeziya dili ilə yanaşı, nəsr dilinin, elmi və publisistik üslubların təsiri müasir adəbi dilimizdə Nəsimi dilinin inkişafında bir qədər solğun göstərsə də, bu əlaqəni aradan qaldıra bilməmişdir" [5, 218]. Bundan başqa, araşdırmaçı Nəsiminin dilindəki xalqi ifadələrə, dilin bədii obrazlı fondunu təşkil edən atalar sözü və məsələlərə də toxunaraq, şairin dilindəki xalq ruhunun hikmət və gücündən danışıq. Həmcinin bəzən çox

kiçik olmasına baxmayaraq, təsir gücünün çoxluğu ilə seçilən atalar sözləri və məsəllərin son dərəcə dolğun ifadə vasitəsi olması Nəsimi dilində ən doqıq sübutunu tapır. "Xalq ədəbiyyatının ən kütlüv janrlarından olan atalar sözləri və məsəllər xalqın keçib gəldiyi tarixi yolu əks etdirən, həm də lakonik bir dillə, sərrast cümlələrlə ifadə edilən ən dəyərli tarixi mənbədir. Burada xalqın fəlsəfəsi, düşüncəsi, zəkası, dolğun və yığcam bir şəkillə əks olunur" [1, s. 59].

Professor Y.Seyidovun Nəsiminin dilindəki mənanı daha çox atalar sözlərində görməsi dilin sanbalını özündə yaşadan atalar sözlərinin bədii dildəki mövqeyini də təsdiqləyir. Y.Seyidov Nəsiminin dilini səciyyələndirən iki mənbəni xüsusilə vurğulayır ki, bunlar aşağıdakılardır:

1. Klassik şeir dilinə məxsus yüksəklik;
2. Xalq dilinə məxsus təbiiilik.

Nəsiminin dilindəki təbiiyyətin mənbəyi kimi atalar sözləri və məsəllərin böyük roluna dəyər verməkdə Y.Seyidovun sərrast fikirləri yerinə düşür. Bu maraqlı dil vahidlərinin ədəbi-bədii dildəki rolunu müəxəssislərin çoxunun diqqətini çəkməmişdir: "Maraqlıdır ki, atalar sözləri və məsəllərdəki mona dərinliyi, hikmət bütün xalqların diqqətini cəlb etmiş, dilin bu cür ifadəlilik vasitələrini ruslar "ifratəmiz söz", "qanadı söz", "qızıl söz", Şərq xalqları "dilən gülzarı", "ipa-sapa düzülməmiş incilər", yunanlar və romalılar "üstün fikirlər", italyanlar "xalq məktəbi", ispanlar "ruhun tabibi", ingilislər və fransızlar "təcrübənin bəri" adlandırmışlar" [1, s. 59]. Nəsiminin klassik şeir dili ilə dövrün canlı dilinin sintezinin səbəblərindən biri də atalar sözləri və xalq deyimləridir. Belə ki, şair danışıq dili elementlərini klassik şeir dilinə daxil etməklə onu xalq yaradıcılığına yaxınlaşdıraraq bu dilə həyatilik verir. Y.Seyidov Nəsiminin Azərbaycan dilində yazmasının adı maraqlıdır daha yüksək bir prinsipa, dövrün və şairin amalının tələbinə xidmət etməsinə böyük dəyər verir: "Nəsimi şeirlərinin şifahi xalq yaradıcılığına, dövrün canlı xalq dilinə belə möhkəm bağlılığı o dövr üçün son dərəcə əhəmiyyətli hadisə idi; şerimizin milli əsaslar üzərində inkişafı üçün, ədəbi dilimizin xalq danışıq dili kimi arxa qazanması üçün əhəmiyyətli idi" [5, s. 220]. Y.Seyidovun fikrincə, Nəsiminin ana dilində şeir yazması ilə şairin əhəmiyyətini ifadə etmək mümkün deyil, onun diqqətli görüşləri və dildən istifadə üsulları dilin poetik imkanlarını genişləndirməkdə, ana dilini dövrün mədəni ədəbi dili kimi səsləndirməkdə və onun qüdrətini göstərməkdə böyük bir məqsədə xidmət edirdi. Nəsimi milli dilimizin potensial imkanlarından o dərəcədə sənetkarlıq istifadə etmişdir ki, şairin nitqindəki ərəb və fars sözləri dilin xalqi ruhunu sarsıdla bilməmişdir. Y.Seyidov şairin dilindəki ərəb və fars mənşəli sözlərə iki cəhətdən haqq qazandırır:

1. Bu sözlərin uzun yüzilliklərdən bəri hakim mövqeyi və ənənə baxımından fars dilinə bağlı olan şeirin terminologiya tələbləri;
2. Ərəb və fars sözlərindən çoxunun Azərbaycan dilində qarşılıqlı olmaması.

Bundan başqa, Y.Seyidov şairin dilində işlənən ərəb və fars sözlərinin çoxunun fonetik və anlam dəyişikliyi ilə indi də dilimizdə işlək olduğunu göstərmişdir. Nəsimi ilə ərəb və fars sözlərindən istifadə etmişdir ki, sonralar "onlar şeirə ərəb və fars havası gətirə bilməzdi, çünki özləri bu havanı itirmişdi" [5, s. 221]. Alim şairin aşağıdakı iki beytinə (dörd misrasına) diqqətini çəkir:

Nigarım, dilbərım, yarım, ənəsim, munisim, canım,
Rəfiqim, həmdənim, ömrüm, rəvanım, dərde dərmanım,
Şəhim, mahım, dilaramım, həyatım, dirliyiim, ruhum,
Pənahım, məqsədım, meyliim, muradıım, şərvərim, xanım [5, s. 223].

Burada Y.Seyidov bir məqamı "köşf" edir: "dirilik" sözündən başqa, bütün sözlər ərəb və fars sözlərindən ibarət olsa da, onların səslənməsi azərbaycancadır. Bu məsələ Y.Seyidovun elmi icadlarından biri kimi dəyərləndirilməyə layiqdir. Sözügedən əsərdə sözlərin azərbaycanlaşmasından daha çox mənsubiyyəti şakilçilərinin həlledici rolunu alim diqqət mərkəzində olmuşdur. Belə ki, sözlərin sayı qədər mənsubiyyət şakilçisinin şeirin dil abangininin tənzimləyən faktı çevrilməsi ritmik təkrarın yaranmasına səbəb olur. "Digər tərəfdən, bu şakilçil, elə bil, nümayəndəsi olduğu "mən" əvəzliyini də şeirə çəkib gətirir və özü ilə təkrar elətdirir. Şeiri oxuduqca sanki "mən" sözü də sözlərə qoşulub təkrarlanır" [5, s. 224]. Bədi dilimizdə böyük estetik zövq yaradan təkrir öz işləkliyi baxımından seçilən çox qədim üslub fiqurlarından biri kimi əlavə poetik çalarlara malikdir. Bu çalarlar fikri qüvvələndirir və başlıca ideyaya yönəldir. Əsində, təkrar heç bir yeni məlumatı ifadə edə bilmir, lakin o, dilin bədii quruluşuna melodiklik verərək onu dinamikləşdirir. Nəsimi dilinin xalqiliyyəni və dövrün ədəbi dil saviyyəsinə qalxməsində beş cəhətin həlledici olduğunu göstərir: milli sözlərin komiyət çoxluğu və alınma sözlərin dilə uyğunlaşması; bu sözlərin işlək baxımından yüksəkdə durması; cümle quruluşunda həmin sözlərin təşkilçilik rolu və əsas informasiya yükünü daşıyan xəbərin daha çox milliliyi ilə digər əsas nitq hissələrindən seçilən feillərlə ifadəsi; sintaqmaların, ümumiyyətlə bütün sintaktik vahidlərin əlaqələnməsində Azərbaycan dilinə məxsus olan qrammatik vasitələrdən istifadə və sözlərin litisaqi dil olaraq Azərbaycan dilinə qayda-qanunlarına əsaslanan sırası və ərəb və fars sözlərinin də əlaqələnmə və sıralanma qaydalarına tabe olması. Bunları nəzərə alaraq, Y.Seyidov Nəsiminin dili ilə bağlı belə bir nəticəyə gəlir: "... Nəsiminin şeir dili yad ünsürlərin ciddi dəyişdirici təsiri altında olmayan, Azərbaycan sözlərinin və ümumən Azərbaycan dilinin aparıcı mövqeyi ilə səciyyələnmən klassik şeir dilinin ən yaxşı nümunəsidir" [5, s. 224].

Beləliklə, professor Y.Seyidovun Nəsiminin dili haqqında tədqiqatları yazıcı və dil probleminin, klassik irsimizin araşdırılmasında mühüm əhəmiyyətə malikdir.

ƏDƏBİYYAT

1. Araslı H. İmadəddin Nəsimi (həyatı və yaradıcılığı). Bakı, 1972.
2. Qəhrəmanov C. Nəsimi "Divanı"nın leksikası. Bakı, 1970.
3. İmadəddin Nəsimi: Məqalələr məcmuəsi. Bakı, 1973.
4. Nəsimi İ. Seçilmiş əsərləri / tərtib edilən H.Araslı. Bakı, 1973.
5. Seyidov Y. Ədəbi nitq və bədii dil. Bakı: Yazıcı, 1986.
6. Seyidov Y. Əsərləri: 15 cildə, III c., Bakı: Bakı universiteti nəşriyyatı, 2007, s. 5-266.

Алия Мусаева

ЯЗЫК НАСИМИ В ИССЛЕДОВАНИЯХ ПРОФЕССОРА ЮСИФА СЕЙДОВА

Литературное наследие поэта Имадеддина Насими занимает особое место в исследованиях профессора Юсифа Сейдова по проблеме языка и писателя. Ученый начал свои исследования в этой области с 1968 года. В результате обширных исследований в этой области появились монография ученого 1996 года «Язык Насими», имеющая большое научное значение. В этой монографии подробно изучены заслуги великого мастера в истории развития нашего литературного языка.

В статье рассматривается и анализируется Имадеддин Насими как представитель азербайджанской поэзии XV века, его место и роль в истории нашего литературного языка на основе работы профессора Ю. Сеидова.

Ключевые слова: *Насими, поэзия, Азербайджанская классическая литература, история литературного языка.*

Aliya Musayeva

NASIMI'S LANGUAGE IN THE RESEARCHES OF PROFESSOR YUSIF SEYIDOV

The artistic heritage of the great ideals poet Imadeddin Nasimi occupies a special place in professor Yusif Seyidov's researches on the writer and language problem. The scientist has started his research in this field since 1968. Subsequently, as a result of the deep research in this area, the scientist's monograph "Nasimi's language" which is of great scientific significance, emerged in 1996. In this monograph the detailed description of the history of the development of our literary language has been studied in detail. The article also examined and analyzed the issues of the great poet's place and role in the history of our literary language as the representative of the XV century Azerbaijani poetry on the basis of Prof. Y. Seyidov's work.

Keywords: *Nasimi, poetry, classical literature of Azerbaijan, history of literary language.*

(AMEA-nın müxbir üzvü Əbülfəz Quliyev tərəfindən təqdim edilmişdir)